

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN YAZMA ve RESMÎ YAZIŞMA USUL VE ESASLARI İLE İLGİLİ ÖZYETERLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**Fatma KAYA**

Öğretmen, Meb, Mehmet Akif Ersoy YBO, Samsun, 0009-0003-2674-6118

Uğur KAYA

Müdür Yard, Meb, Gökçepınar Ortakulu, Samsun, 0000-0001-6941-7531

Şerafettin DİNÇER

Müdür Yard, Meb, Kutlukent Şehit Uğur Birinci İlkokulu, Samsun, 0009-0007-2293-6503

Sinan ŞİMŞEK

Okul Müdürü, Meb, Gökçepınar İlkokulu, Samsun, 0009-0003-1553-1461

Yasin GÜNEŞ

Müdür Yard, Meb, Gökçepınar İlkokulu, Samsun, 0009-0003-5558-0364

Öz

Bu çalışmada, ilköğretim öğretmenlerin yazma ve resmî yazışma ve usul ve esaslarıyla ilgili öz yeterliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma tasarımı ve olgubilim (fenomenoloji) desenine göre düzenlenen bu çalışmada, kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle katılımcılara ulaşılmıştır. Bu araştırma, 2022- 2023 eğitim öğretim yılında Samsun ilinin Canik ve Ayvacık ilçelerinde görev yapan 30 ilköğretim öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşme (açık uçlu anket) tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda yarı yapılandırılmış görüşmeden (açık uçlu anket) elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ilköğretim öğretmenlerinin yazma ve resmi yazışma usul ve esaslarıyla ilgili düşük öz yeterlik algısına sahip olduklarını göstermiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin ilgileri doğrultusunda bir metin türünde başarılı olabilirken birden çok metin türünde kendilerini yeterli görmemektedir. Öğretmenler, mesleğini icra ederken kurul ve komisyonlarda yazman olarak görev alma konusunda isteksizlik gösterirken herhangi bir nedenden dolayı yazı yazmakta zorlanmaktadır. Öğretmenler işleri gereği sık kullandıkları tutanak ve dilekçe gibi türlerde kendilerini yeterli bulmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Yazma Becerileri, Öz Yeterlilik, Öğretmen**Abstract**

In this study, the aim was to examine the self-efficacy of primary school teachers regarding writing and official correspondence and their knowledge of rules and procedures. This research was conducted using a qualitative research design and a phenomenological approach. Participants were reached through a convenient sampling method. The research was conducted with 30 primary school teachers who were working in the Canik and Ayvacık districts of Samsun province during the 2022-2023 academic year, using a semi-structured interview technique (open-ended questionnaire). The findings of the research indicated that primary school teachers have a low self-efficacy perception regarding writing and the rules and procedures of official correspondence. According to these results, teachers may be successful in a specific genre of text depending on their interests but do not consider themselves competent in multiple text genres. Teachers show reluctance to take on the role of a writer in committees and commissions while also struggling to write for various reasons. They perceive themselves as competent in genres such as records and petitions, which they frequently use in their work. In our study, data obtained from semi-

structured interviews (open-ended questionnaires) were evaluated, and content analysis was used as the method for analyzing the data.

Keywords: Writing Skills, Self-Efficacy, Teacher

Giriş

Yazmak, insanın hislerini ve fikirlerini başka bireylere göndermek amacıyla başvurduğu en etkin araçlardandır. İnsanlar tarih süreğince yazıyı ve yazmayı bir iletişim aracı olarak kullanmış, yazı ve yazma aracıyla fikirlerini karşısındakilere iletebilmişlerdir. Yazı, sadece harflerden ve şekillerden oluşmamaktadır. Yazma eyleminde insanlar için en önemli husus yazılanın bir amacı olması ve bir mesaj taşımamasıdır. Yazma eylemi bir amaç etrafında, bir mesajı göndermek için ifa edilir. Yazma becerisinin daha da iyi hale gelmesi bu konuda eğitimlerin verilmesi, tekrarlama ve öz gayrete bağlıdır. Yazma becerisinin geliştirilmesi sürecinde dikkate alınması gereken bir takım hususlar ve ilkeler bulunmaktadır.

Yazma becerisi: Millî Eğitim Bakanlığının İlköğretim Türkçe Programında (2005) yazma becerisi şu şekilde açıklanmıştır:

Yazma eylemi, beyinde yapılandırılan bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Bu sebeple öğrencilerin dinledikleri ile okuduklarını iyi anlamaları ve bu anlamı beyinlerinde tekrar yapılandırmaları gerekmektedir. Yazma duyguların, düşüncelerin, isteklerin, tasarıların yazılı olarak ifade edilmesidir. Yazmak, bilgi ve becerileri aynı anda kullanabilmeyi gerektirmektedir. Bu becerilerse uygulamayla kazanılır. Yazmak, özellikle okumayla doğrudan ilişkilidir. Yazma becerilerini geliştirmek sürekli okumaya, yazmaya, yazdıklarını incelemeye, tartışmaya ve beğenilen anlatımları bularak kullanmayla ilişkilidir.

Resmi yazışma usul ve esasları, 1994 yılında yayımlanan 1994/9 sayılı genelge ile belirlenmiştir. 2004 ve 2015 yıllarında yayımlanan yönetmelikler ise söz konusu usul ve esasların kapsamını genişletmiştir. Son haliyle 10 Haziran 2020’de Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Öğretmenler meslek hayatları süresince gerek yazma gerekse resmi yazışma eylemiyle birçok zaman birçok yerde karşılaşmaktadır. Bu beceriyi gerek sınav kâğıdı hazırlamada, gerek bir kutlama programının metnini hazırlamada, gerek bir tutanak ve dilekçe yazmada kullanılmaktadır. Giriş bölümünde, araştırmamızın dayanağını teşkil eden kuramsal temel bilgiler, araştırmamızın temel problemi ve amacı, neden bu araştırmaya ihtiyacın duyulduğuna ilişkin açıklamalar, varsayımlar ve sınırlılıklar ele alınmıştır.

1. Yöntem

1.1. Araştırma Modeli

Nitel araştırmada; insanların toplumsal yaşamları, davranışları, deneyimleri, oluşturdukları örgütsel yapılar ve bunlarda meydana gelen değişimler incelenir. Nicel yöntemlerden farklı olarak insanların olay ve olguları nasıl algıladıkları ya da ne anlamlar yükledikleri ortaya çıkarmaya çalışılır (Erdoğan, 2012). Nitel araştırmanın özellikleri bu araştırmanın amacına nicel araştırmaya nispetle daha uygun bir yapı sergilediğinden, bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden “olgubilim (fenomenoloji) deseni” benimsenmiştir. Creswell’e (2007) göre olgubilim bireylerden ziyade belirli sosyal grupları oluşturan birden fazla insanın belirli kavram ya da olgulara ilişkin deneyimlerine dayalı algı ve görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Yıldırım ve Şimşek’e (2008) göre ise olgubilim deseni, farkında olunan ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olguları araştırırken tercih edilmesi gereken bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin yazma ve resmi yazışma ile ilgili özyeterlilikleri araştırıldığı için olgubilim deseni tercih edilmiştir.

1.2. Araştırmanın Problemi

“Yazılı anlatım, öğrencinin gördüğü, duyduğu, düşündüğü ve yaşadığını yazı ile anlatmasıdır” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998). Özbay’a (2006) göre yazılı anlatım, insanların; bilgi ve becerilerini eğitim-öğretim faaliyetleri ile kazandığı bilgilerle harmanlayarak hayata yansıtmasına ve bu bilgileri diğer kişilere aktarmasına yarar. Yazılı anlatım, sözcüklerin yan yana gelerek anlamlı parçalar oluşturmasıyla bireyin duyu ve düşüncelerini yazı aracılığıyla ilettiği aktarma işidir. Yazılı anlatım, kişilerin hayatlarında başarılı olmaları için gereken becerilerin en önemlilerindedir. İnsan ömrünün her döneminde gerekli olan yazma eyleminin, okul ortamında da gelişmesi bireylerin akademik başarılarını pozitif yönde etkilemektedir (Ungan, 2007).

İnsanlar, fikir ve isteklerini yazı ile kalıcı hâle getirerek bilgilerin aktarımını kuşaktan kuşağa sağlarlar. İnsanların yazı vasıtasıyla fikirlerini, isteklerini istenilen düzen içinde ve anlamlı bir bütün olarak ifade edebilmeleri için yazma eğitiminden faydalanmaları gerekir.

Resmî yazışma kamu kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında ve tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar ve gerçek kişiler arasında çeşitli amaçlarla yaptığı yazışmalara denir (Hasan, 2002, s. 85). Yazışmalar, bir kurumun çalışanlarını kurum ile ilgili çeşitli iç ve dış gelişmeler hakkında bilgilendirerek, onları bir amaca yönlendirerek harekete geçirmek amacıyla kullanılır (Tutar ve Ayyıldız, 2008). Kurumlarda belli bir şekil ve düzene göre hazırlanan yazışmaların hem etkin ve hızlı olması hem de cümle, ifade, yazım ve noktalama gibi hususlarda da düzgün olması önemlidir. Özellikle cümle, ifade; yazım ve noktalama konusunda yaşanacak problemler bir yazıda belirtilen konunun anlaşılmasını aynı zamanda uygulanmasını etkileyerek işleyiş ve beraberinde işgücü bakımından birtakım sorunları beraberinde getirecektir.

Genelde tüm yazılarda, özeldeyse resmî yazışmalarda karşılaşılabilecek içerik sorunlarını birkaç başlık altında toplayabiliriz. Bu konuda Robek, Brown ve Maedke (1987), yazı yazarken genellikle dikkat edilmeyen maddeleri şöyle sıralanmıştır:

1. Gereğinden fazla uzun cümle ve paragraflar kullanmak
2. Uzun ve net anlaşılmayan kelime ve terimler kullanmak
3. Soyut ve birden fazla anlama gelebilecek isimleri kullanmak
4. Aşırı oranda teknik terim kullanmak
5. Çok fazla edilgen fiil kullanmak (Robek, Brown ve Maedke, 1987, s. 472, akt. Özdemirci ve Odabaş, 2005)

İlkokuldan üniversite eğitimine kadar öğretim sürecinde yazıyla yan yana olan öğretmenler yazma eğitimlerine ve yazma çalışmalarına iştirak etmişlerdir. Bununla birlikte eğitim ve geliştirilen yazma becerisinin öğretmenlerce mesleklerine ne kadar aktarılabilirdiği, öğretmenlerin yazma ve resmi yazışma becerilerini ne derece etkin kullandıkları tartışılması gereken bir durumdur. Bu çalışmada ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin yazma ve resmi yazışma becerileri ile ilgili öz yeterlilikleri ele alınmıştır.

1.3. Veri Kaynakları

Görüşmelerin 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gönüllü öğretmenlerle yapılması planlanmıştır. Görüşmeler için öğretmenlerin uygun zamanları sorularak randevu alınmıştır. Sorular 30 ilköğretim öğretmenine uygulanmıştır. Sorular öğretmenlere yüz yüze yapılmıştır. Öğretmenler görüşme sorularını yazarak teslim etmişlerdir. Öğretmenlerin anlamadığı sorular hakkında ilave ayrıntılar verilmiştir.

1.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu (açık uçlu anket) öğretmenlere verilerek soruları cevaplandırmaları istenmiştir. İlk olarak literatür taraması yapılmıştır. Ardından da sorular hazırlanmıştır. Soruların kapsam geçerliliğini artırmak ve korumak amacıyla ilgili tezlerdeki sorular incelenmiş ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda görüşme formuna son şekli verilmiştir.

1.5. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme (açık uçlu anket) tekniği kullanılarak elde edilen verilerin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi belirli kurallar çerçevesinde birçok sözcüklerden oluşan metinlerin içerik kategorilerine çevrilmesini sağlayan sistematik ve tekrar edilebilen bir yöntemdir (Stemler, 2001). Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre nitel çalışmalarda içerik analizi sık sık kullanılmaktadır.

Gönüllü olarak görüşmeye katılan öğretmenlerin isimleri etik kurallar çerçevesinde araştırmada yer verilmemiştir. Katılımcıların isimleri Ö1, Ö2, ... Ö30 olarak kısaltılıp kodlanarak görüşme soruları analiz edilmiştir.

2. Bulgular ve Tartışma

Burada veriler tablolaştırılmış aynı zamanda yorumlanmıştır.

Tablo 1: Öğretmenlerin çeşitli türde metinler (günlük, şiir, deneme vb.) yazma konusundaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri

Kategori	Kodlar	Öğretmenler	Frekans	Yüzde
YETERSİZ	Okuma alışkanlığı olmaması	Ö6, Ö26	2	% 6,6
	Yazma konusunda kendisini başarısız hissetme	Ö1	1	% 3,3
	Okul hayatı boyunca yazmakta zorlanma	Ö22	1	% 3,3
	Yazmaya karşı ilgi ve isteğinin olmaması	Ö30	1	% 3,3
YETERLİ	Deneme yazmada yeterli olma	Ö2, Ö12, Ö23, Ö28	4	% 13,3
	Günlük yazmada yeterli olma	Ö3, Ö5, Ö10, Ö15, Ö18	5	% 16,6
	Şiir yazmada yeterli olma	Ö4, Ö11, Ö17, Ö27	4	% 13,3
	Hikaye yazmada yeterli olma	Ö19	1	% 3,3

Otobiyografi yazmada yeterli olma	Ö21	1	% 3,3
Birden fazla türde yeterli olma	Ö7, Ö8, Ö9, Ö13, Ö14, Ö16, Ö20, Ö24, Ö25, Ö29	10	% 33,3
Toplam		30	

Tablo-1 incelendiğinde hiçbir metin türünde yazamayan ve genel olarak yazma konusunda kendini yeterli bulmayanlar 5 kişi, bir metin türünde kendini yeterli görenler 15 kişidir. Kendini yetersiz bulan öğretmenlerin 2'si okuma alışkanlığı olmaması sebebiyle yetersiz görmektedir. 1 öğretmen yazma konusunda kendisini başarısız hissetmektedir. 1 öğretmen okul hayatı boyunca yazmakta zorlandığı için yetersiz olduğunu düşünmektedir. 1 öğretmen yazmaya karşı ilgi ve isteğinin olmaması sebebiyle yetersiz hissetmektedir. 4 öğretmen deneme, 5 öğretmen günlük, 4 öğretmen şiir, 1 öğretmen hikaye, 1 öğretmen otobiyografi türünde kendini yeterli görmektedir. Birden fazla türde kendini yeterli gören öğretmen sayısı ise 10'dur.

Hiçbir metin türünde yazamayan ve genel olarak yazma konusunda kendini yeterli bulmayan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö6: "Yazma konusunda kendimi yeterli bulmuyorum. Herhangi bir metin türünde başarılı değilim. Çünkü Türkçe öğretmenlerim ile ilişkim bir türlü iyi olmadı."

Ö22: "Yazma konusunda hiçbir alanda kendimi başarılı bulmuyorum çünkü ilkokulda da başarılı değildim. Sayısal alanlarda hep daha başarılıyım. Bir önyargı oluştuğu için "

Kendini deneme, günlük, şiir, hikaye, otobiyografi gibi sadece bir edebi türde yeterli bulan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: "Olayların ve ortaya atılan bilgilerin doğruluğunu tek yönlü olarak düşünmem elimden geldiğince detaylı olarak araştırırım. Bu nedenle kısmen deneme yazma konusunda başarılıyım edebi yönü ise zayıftır."

Ö3: "Günlük yazma konusunda kendimi yeterli buluyorum çünkü "Ne yazacaksın?" ya da "Nasıl yazacaksın?" kaygısı yok. Doğru yazdım, yanlış yazdım düşüncesi yok. Diğer türlerde belirli kurallar var bu kurallara dikkat etmek zor geliyor."

Birden fazla edebi türde yazmada kendini yeterli bulan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö7: "Günlük, şiir, hikaye, masal yazabilirim. Branşımız gereği de öğrencilerle birlikte yazıyoruz. Ancak deneme, makale, roman gibi eserler hiç yazmadığım için bu türlerde başarılı olduğumu düşünmüyorum."

Ö8: "Şu an herhangi bir metin yazma çabam yok ama yazmak istersem şiir, günlük, kısa makale yazabilirim. Günlük hayatıma ilkokulda girdi. Lise ve üniversite yıllarında şiir yazdım. Okul dergilerinde yayınlandı. Öğretmenlik yıllarımda da okulumuzda çıkardığımız bir dergiye makaleler yazmışlığım oldu."

Tablo-1'de yer alan bulgulara göre 30 öğretmenden 25'i kendini bir edebi türde yazma konusunda yeterli bulmaktadır. Bu oran yüksek sayılabilecek niteliktedir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Kurul ve Komisyonlarda Görev Alma Konusuna İlişkin Görüşleri

Kategori	Kodlar	Öğretmenler	Frekans	Yüzde
İstekli olma	Yazmayı sevdiğim için	Ö4, Ö23	2	% 6,6
		Ö17, Ö28		
	Yazmak işimin bir parçası olduğu için		2	% 6,6
İsteksizim	Yazısını beğenmediği için	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö25, Ö30		% 20
	Hızlı yazamadığı için	Ö5, Ö8, Ö10, Ö9, Ö14, Ö22	6	% 20
	Yazmak uzun ve yorucu olduğu için	Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö24, Ö26		% 20
	Sayfa ve yazı düzeni oluşturamadığı için	Ö3, Ö19, Ö21, Ö27	4	% 13,3
	İsmim söylendiği için	Ö11, Ö13	2	% 6,6
Teklif Yaparım	edilirse Türkçe öğretmeni olduğum için	Ö12, Ö29	2	% 6,6
Toplam			30	

Tablo-2 incelendiğinde 4 öğretmen istekli olduğunu belirtmiştir. İstekli olan öğretmenlerin 2'si yazmayı sevdiğim için, diğer ikisi ise yazmayı işinin bir parçası olarak gördüğü için isteklidir. 22 öğretmen isteksiz olduğunu, 4 öğretmen ise teklif edilirse yaptığını dile getirmişlerdir. 6 öğretmen, yazısını beğenmediği için, 4 öğretmen Sayma ve yazı düzeni oluşturamadığı için, 6 öğretmen hızlı yazamadığı için, 6 öğretmen yazmak uzun ve yorucu olduğu için isteksiz olduğunu belirtmiştir. Tabloda isteksiz olan öğretmenlerin 2'si ismi söylendiği için, 2'si de Türkçe öğretmeni olduğu için teklif edildiğinde görev alacaklarını belirtmiştir.

Kurul ve komisyonlarda yazman olarak görev alma konusunda istekli olan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: "Kurul ve komisyonlarda yazman olarak sık sık görev alırım. Bu konuda istekliyim. Yazmayı seviyorum."

Ö17: "Kurul ve komisyon görevleri lokomotifin parçaları gibidir. İlgili görevler ekiplerce gerekli özveri ile yapılması durumunda okul işleyişini olumlu yönde etkiler. Bu açıdan görev almaktan çekinmem ve çekilmemeliyiz. Kurul ve komisyonlarda görev almak işimizin icabıdır."

Kurul ve komisyonlarda yazman olarak görev alma konusunda istekli olmayan öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö9: “Kurul ve komisyonlarda yazmam olarak görev alma isteğim yok denilecek kadar azdır. Çünkü eklerin yazımı, konudan konuya geçişlerde geriye dönük yazmalarda sıkıntı oluşmaktadır. Kurul ve komisyonlarda maddelere değerlendirirken farklı maddelere geçilmesi yazman için sıkıntı oluşturmaktadır.”

Ö10: “Kurul ve komisyonlarda daha hızlı ve anlaşılabilir yazmak gerekiyor. Hızlı yazdığımda yazımın anlaşılabilirliğinde bozulma olmasından dolayı istekli olmuyorum.”

Kurul ve komisyonlarda yazman olarak görev alma konusunda teklif edilirse yerine getiririm diyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö11: “Kurul ve komisyonlarda görev aldım. Lakin öncelikle bir başkasının görev almasını beklerim. Eğer almak isteyen yoksa gönüllü olurum. İsmimin söylendiği durumlarda da itiraz etmeden görevi kabul ederim.”

Ö12: “Türkçe öğretmeni olduğum için komisyon ve kurullar da yazman olmak doğamızda var. Bu konuda istekli değilim ama görev almaktan da çekinmem.”

Öğretmenlerin çoğu kurul ve komisyonlarda görev olma istekleri konusunda istekli olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Resmi Yazışma Konusundaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri

Kod	Öğretmenler	Frekans	Yüzde
Tutanak ve dilekçe yazma becerisi yüksek	Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12,20 Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö27, Ö28, Ö30		% 66,6
Tutanak ve dilekçe yazma becerisi düşük	Ö5, Ö10, Ö25, Ö26	4	% 13,3
Tutanak ve dilekçe yazma becerisi ortalama	Ö3, Ö6, Ö7, Ö14, Ö22, Ö29,	6	% 20
Toplam		30	

Tablo-3 incelendiğinde 20 öğretmen tutanak ve dilekçe yazma becerisinin yüksek olduğunu, 4 öğretmen tutanak ve dilekçe yazma becerisinin düşük olduğunu, 6 öğretmen ise bu beceriye orta derecede sahip olduğunu belirtmiştir.

Tutanak ve dilekçe yazma becerisi olduğunu söyleyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö9: “Tutanak, dilekçe gibi resmi yazışmaları yazma konusunda sıkıntı yaşamamaktayım. Ancak bazen iletişim bilgileri tarihi eklemeyi unutabiliyorum. Bence tutanak, dilekçe gibi resmi yazışmaların nasıl yapılacağı öğrencilere üniversitede öğretilmelidir.”

Ö11: “Meslek hayatım boyunca sürekli olarak tutanak ve dilekçe gibi resmi yazışmalar yaptım. Kendimi rahat hisseder ve yazarım. Şimdiye kadar da yanlış yaptığım olmadı.”

Tutanak ve dilekçe yazma becerisi olmadığını söyleyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö5: “Bilen birisine yazdırmayı tercih ediyorum ya da örnek yazıya bakarak bakıyorum Çünkü Yazım kurallarından emin olamıyorum.”

Ö10: “Resmi yazışmalardaki hitap şekli ve kurallara çok hakim olmadığım için daha çok eşinden destek alıyorum.”

Tutanak ve dilekçe yazma becerisinin orta seviyede olduğunu söyleyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: “Tutanak tutarken zorlanmıyorum ancak dilekçe yazarken o bütünlüğü oluşturmak için benzer örnekler bulup ona yazıyor ya da bilen birinden yardım alıyorum.”

Ö6: “Orta düzeyde yeterli buluyorum. Çoğu zaman interneti kullanarak örneklere bakarak tutanak veya resmi yazarım.”

Öğretmenlerin çoğu dilekçe ve tutanak yazma konusunda kendilerinin becerisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4: Öğretmenlerin yazma konusunda karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Kategori	Kodlar	Öğretmenler	Frekans	Yüzde
ZORLANMIYORUM	TDK sözlük ve yazım klavuzu kullandığım için	Ö4	1	% 3,3
	Dilbilgisi ve imla kurallarına hakim olduğum için	Ö18	1	% 3,3
ZORLANIYORUM	Konu Bütünlüğü	Ö8, Ö16, Ö17, Ö21,6 Ö22, Ö28		% 20
	Yazımın Çirkinliği	Ö2, Ö3, Ö13, Ö23,7 Ö25, Ö26, Ö27		%23,3
	Yazım Kuralları	Ö5, Ö6, Ö19, Ö20,Ö30 Ö11, Ö12 Ö15 Ö29	5	% 16,6
	Zaman		2	% 6,6
	Yazımın Uzunluğu	Ö1, Ö9, Ö10, Ö14,Ö24	1	% 3,3
	Yazma Kaygısı	Ö7	1	% 3,3
	Birden fazla hususlardazorlanıyorum		5	% 16,6

Genel olarak yazı yazarken zorlanırım	1	% 3,3
---------------------------------------	---	-------

Toplam**30**

Tablo-4 incelendiğinde 2 öğretmen yazı yazarken herhangi bir hususta zorluk çekmediğini söylemişlerdir. 28 öğretmen yazı yazarken bazı hususlarda zorluk çektiğini söylemişlerdir. Bunlardan 6 öğretmen konu bütünlüğünü koruyamadığından, 7 öğretmen yazsının çirkinliğinden, 5 öğretmen yazım kurallarını bilmemesinden, 2 öğretmen zaman sıkıntısından, 1 öğretmen yazınının uzunluğundan, 1 öğretmen yazma kaygısından dolayı zorlandığını belirtmişlerdir. 6 öğretmen yazı yazarken birçok hususta zorlandığını belirtmiştir.

Yazı yazarken herhangi bir hususta zorluk çekmediğini söyleyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: “Yazarken yukarıda belirtilen kavramlardan herhangi birinde sıkıntı çekmiyorum. Tereddüt ettiğim bir nokta olursa mutlaka TDK Türkçe sözlük ve yazım kılavuzunu kullanırım.”

Ö18: “Dilbilgisi ve imla kurallarında oldukça iyiyimdir konu bütünlüğü yazım kuralları yazma kaygısı yaşamıyorum.”

Çeşitli hususlarda zorluk yaşadığını söyleyen öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Konu bütünlüğü ve yazı güzelliği beni zorlar yazma kuralları konusunda fena değilimdir.”

Ö2: “Yazımın kötü olmasından dolayı yanlış anlaşılmaktan kaygılanırım. Eğer konu uzun ve karışık bir konuya üzerinde durarak iyi ve net bir şekilde ifade etmeye çalışırım.”

Ö8: “Bu ne yazacağım ve ne ile ilgili yazacağım soruların cevabına göre değişir. Ancak genel olarak konu bütünlüğünü sağlamak konusunda zorlanıyorum diyebiliriz. Bir de elimdeki sağlık problemleri nedeniyle güzel yazı yazmak için çok uğraşmam gerekiyor.”

Ö17: “Kalem kağıda dediğinde bazen konu bütünlüğünü korumak zor olabiliyor yazım kurallarına gelirse mümkün mertebe uyumaya çalışsak da zaman zaman kuraldışı yazma eğilimi göstermekteyim.”

Ö28: “Konu bütünlüğünü sağlamak için özen gösteririm. Yazımı giriş, gelişme ve sonuç olarak yazmaya çalışırım. Bu durum da beni zorlayabilir. Yazım güzel olduğu için bu konuda bir kaygım yok.”

Ö29: “Yazarken beni zorlayan en önemli etken yazma kaygısı. Sonuçta nasıl bir ürün ortaya çıkacağı konusundaki endişe. Yazma konusunda kendime çok güvenmediğim için yazma konusunda istekli değilim. Kitap okumanın yazma becerisini desteklediği hep söylenir. Aslında çok fazla okuyan ancak yazamayan bir insanım. Yazmayı da denediğim söylenemez.”

Öğretmenlerin çoğu yazı yazarken konu bütünlüğü, yazının güzelliği, yazım kuralları gibi konularda zorlandığını belirtmiştir.

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Öğretmenler hangi edebi türlerde kendini yeterli görür?” sorusu kapsamında 5 öğretmen kendisini hiçbir metin türünde yazamadığını ve genel olarak yazma konusunda kendini yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Kendini yetersiz bulanlar okuma alışkanlığı olmaması (% 6,6) ve yazma konusunda kendisini başarısız hissetmesi, (% 3,3) ve okul hayatı boyunca yazmakta zorlanması ve yazmaya karşı ilgi ve isteğinin olmamasından dolayı zorlandıklarını ifade etmektedir. 15 öğretmen kendini sadece bir metin türünde yeterli görmektedir. 4 öğretmen deneme, 5 öğretmen günlük, 4 öğretmen şiir, 1 öğretmen hikaye, 1 öğretmen otobiyografi türünde kendini yeterli görmektedir. 10 öğretmen ise birden fazla türde kendini yeterli görmektedir. Kendini yeterli hissedenler deneme yazmada (% 13,3), günlük

yazmada (% 16,6), şiir yazmada (% 13,3), hikaye yazmada (% 3,3), otobiyografi yazmada (% 3,3), birden fazla tür yazmada (% 33,3) yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin %83'ü kendini bir edebi tür yazma konusunda yeterli bulmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğretmenler mesleğini icra ederken kurul ve komisyonlarda yazman görev alma konusundaki isteğini nasıldır?” sorusu kapsamında 4 öğretmen istekli olduğunu, 22 öğretmen isteksiz olduğunu, 4 öğretmen ise teklif edilirse yaptığını dile getirmişlerdir. İstekli olan öğretmenler yazmayı sevdiği için (%6,6), yazmak işinin bir parçası olduğu için (% 6,6) istekli olduklarını ifade etmişlerdir. İsteksiz olanlar yazısını beğenmediği için (% 20) , hızlı yazamadığı için (% 20), yazmak uzun ve yorucu olduğu için (% 20), sayfa ve yazı düzeni oluşturamadığı için (% 13,3) isteksiz davrandığını ifade etmişlerdir. Teklif edildiğinde yaparım diyenler ise ismi söylendiği için (% 6,6), Türkçe öğretmeni olduğu için (% 6,6) yapacaklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin %74'ü kurul ve komisyonlarda görev almak istememektedir. Yazman olarak görev almadaki isteksizliğin nedenlerine bakıldığında genel olarak yazılarının çirkinliği, hızlı yazamamaları ve söylenenleri zihinde derleyememeleri ön plana çıkmaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğretmenlerin tutanak ve dilekçe yazma konusundaki becerileri nasıldır?” sorusu kapsamında 20 öğretmen tutanak ve dilekçe yazma becerisinin yüksek olduğunu (%66,6), 4 öğretmen tutanak ve dilekçe yazma becerisinin düşük olduğunu (% 13,3), ifade etmiştir. 6 öğretmen ise bu beceriye orta derecede sahip olduğunu (% 20), belirtmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin %87'si tutanak ve dilekçe yazma konusunda kendisini yeterli bulmaktadır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Yazarken öğretmenleri zorlayan hususlar nelerdir?” sorusu kapsamında 2 öğretmen yazı yazarken herhangi bir hususta zorluk çekmediğini söylemişlerdir. Yazı yazarken herhangi bir hususta zorluk çekmediğini söyleyenler TDK sözlük ve yazım klavuzu kullandığını için (% 3,3) , dilbilgisi ve imla kurallarına hakim olduğum için zorlanmadıklarını (% 3,3), söylemişlerdir. 28 öğretmen yazı yazarken bazı hususlarda zorluk çektiğini söylemişlerdir. Bunlardan 6 öğretmen konu bütünlüğünü koruyamadığından (% 20), 7 öğretmen yazsının çirkinliğinden (% 23,3), 5 öğretmen yazım kurallarını bilmemesinden (% 16,6), 2 öğretmen zaman sıkıntısından (% 6,6), 1 öğretmen yazınının uzunluğundan (% 3,3), 1 öğretmen yazma kaygısından (% 3,3) dolayı zorlandığını belirtmişlerdir. 6 öğretmen yazı yazarken birçok hususta zorlandığını (% 19,9) belirtmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin %93'ü çeşitli sebeplerle yazarken zorlandığını ifade etmiştir. Türkçe öğretmenlerinin genel olarak yazma yeterliliğine çoğunlukla sahip oldukları sonucu; bu araştırmada bulgulara yansımaktadır.

Yazmak, öğrenme ve kendini ifade etme, iletişim kurma için oldukça kıymetli bir araçtır. Yeterli yazma becerisine sahip olamayan bireyler hem eğitim öğretim sürecinde hem de mezuniyet sonrası meslek hayatında istihdam döneminde de dezavantajlı durumlarla ve sınırlı imkanlarla karşılaşabilirler. Bu nedenle bireylerle haberleşebilmek için onlara bilgi verebilmek ve iletişime yön vermek, onları aydınlatmak için sosyal hayatta, hangi mesleği icra edersek edelim yazmak zorunda olduğumuz için uğraşsal bir ihtiyaç olan bu yetinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması önem arz etmektedir. Bu becerinin kazanılması ya da kazandırılması sürecinde de birtakım unsurlara uygun hareket edilmesi amaçlanan başarıya erişilmesinde faydalı olacaktır. Öğretmenlerin de yazma ve yazışma becerileri ile alakalı mesleki proplem yaşamamaları amacıyla üniversite eğitiminde çeşitli metin türlerinde yazı yazmaları için desteklenmeleri faydalı olacaktır.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlere yönelik ulaşılan sonuçlardan hareketle araştırmanın önerileri aşağıda belirtilmiştir:

Araştırmaya Yönelik Öneriler:

1- Öğretmenlerin güncel yazma yaklaşım, yöntem ve tekniklerinden haberdar olmalarını sağlayacak

hizmet içi eğitim kurslarının sayısı ve niteliği artırılmalıdır.

2- Öğretmenlik Uygulamaları dersinin ders saati ve niteliği artırılmalı, lisans eğitiminin tüm kademelerinde öğretmen adaylarının ortaokul ortamını gözlemleyip yeterince uygulama yapmalarını sağlayacak derslerin sayısı ve süresi artırılmalıdır.

3- Üniversitelerin eğitim fakültelerinde yazma eğitimi ile ilgili derslerin sayısı ve niteliği artırılmalıdır. Bu derslerde öğretmen adaylarının öğrencilerine yazma becerisini kazandırırken hangi yazma yaklaşım, yöntem ve tekniklerini kullanabilecekleri, ne tür etkinlikler yapabilecekleri hem teorik hem de uygulamalı bir şekilde gösterilmelidir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının örnek yazma etkinlikleri tasarımları sağlanmalıdır.

4- Öğretmenler, elektronik yazmayı daha fazla kullanmalıdırlar. Gelişen teknoloji insanları kâğıttan çok elektronik ortamda yazmaya itmektedir. Bu nedenle öğrencilerin e-posta, blog, viki ve sosyal medya gibi alanlarda nasıl yazmaları gerektiği uygulamalı olarak gösterilmelidir. Bunun için Wappad, Padlet, e-portfolio, Pixton, Storyjumper, Storyboard That, Storybird gibi uygulamalardan faydalanılabilir.

5- Öğretmenler, yazma eğitimi konusunda yapılan araştırmaları, yazılan kitapları okuyarak veya yazma eğitimine yönelik kurslara giderek kendilerini geliştirmelidirler.

6- Resmi yazışma kuralları unutulmamak ve karıştırılmamak adına evrak örnekleri hazır matbu şekilde kullanılabilir.

Araştırmacıya Yönelik Öneriler:

1- Araştırmamız yalnızca ilköğretim öğretmenlerine yapılmıştır. Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlere araştırmalar yapılabilir.

2- Araştırmaya sadece Samsun'daki Canik ve Ayvacık ilçeleri dahil edilmiştir. Araştırmamız çeşitli illerde de yapılabilir.

3- Araştırmamızda öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Bu noktada öğrenci görüşlerine de yer verilebilir.

4- Son öneri ise bu alanda daha ileri çalışma yapmak isteyen öğrenci ve akademisyenlere olacaktır. Bu araştırmada katılımcı sayısı 30 kişi ile sınırlı tutulmuştur. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda farklı ilçelerde görev yapan öğretmenler de gruba dahil edilerek daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir.

5- Çeşitli metin türlerinde yazma konusunda yetenek sahibi öğretmenler alanlarında daha fazla desteklenerek çevrelerindeki öğretmen ve öğrencilere örnek olmaları sağlanmalıdır. Böylece inkişaf olmamış başka yetenek sahiplerinin de ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

Ek-1: Görüşme Formu

EK-1: Yapılandırılmış Görüşme Formu

Sayın Meslektaşım,

Bu form Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde devam eden “İlköğretim Öğretmenlerinin Resmî Yazışma Usul ve Esasları ile İlgili Öz Yeterliklerinin İncelenmesi” adlı Tezsiz Yüksek Lisans Projesinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Sizden istenen aşağıda yer alan soruları gerçek durumu yansıtacak şekilde cevaplandırmanızdır. Sorulara vereceğiniz cevapların gerçek durumu yansıtıyor olması araştırmanın amacına ulaşması açısından önemlidir. Adınız ve kişisel bilgileriniz çalışmada hiçbir şekilde açıklanmayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Fatma KAYA

Türkçe Öğretmeni

Lütfen kişisel bilgilerinizi doldurunuz. Adınız- Soyadınız:

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Branşınız:

Meslekte Kaçınıcı Yılıınız: () 1-7 () 8-15 () 16 ve üstü

Lütfen aşağıdaki soruları detaylı bir şekilde cevaplandırınız.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Hangi türde metinler (günlük, şiir, deneme vb.) yazmada kendinizi yeterli buluyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.
2. Mesleğinizi icra ederken kurul ve komisyonlarda yazman görev alma konusundaki isteğinizi nasıl yorumlarsınız?
3. Tutanak, dilekçe gibi resmi yazışmalarda yazma becerinizi nasıl yorumlarsınız?
4. Yazarken sizi zorlayan şeyler (konu bütünlüğü, yazım kuralları, yazma kaygısı, yazının güzelliği) nelerdir? Detaylarıyla açıklayınız.

Kaynakça

- Erdoğan, İ. (2012). Pozitivist metodoloji ve ötesi araştırma tasarımları, niteliksel ve istatistiksel yöntemler, Ankara: Erk .
- E Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (1998). Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin.
- Hasan, T. (2002). Mesleki Yazışma Teknikleri. Nobel.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Özbay, M. (2006). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II. Ankara: Öncü.
- Resmi Gazete. (2015). Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150202-1-1.pdf>
- Tutar, H., Ayyıldız, F. (2008). Mesleki Yazışma ve Rapor Hazırlama Teknikleri. Ankara: Seçkin.
- Ungan, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 23, 461-472.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.